

# DLOUHODOBÝ DIALOG S TECHNOLOGIÍ: CHATGPT OČIMA NADANÉHO ŽÁKA

## LONG-TERM DIALOGUE WITH TECHNOLOGY: CHATGPT THROUGH THE EYES OF A GIFTED STUDENT

**Oldřiška Buchanan**

Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

### **Abstrakt**

Příspěvek představuje longitudinální narativní studii zaměřenou na zachycení autentického hlasu nadaného žáka a jeho zkušeností s nástrojem ChatGPT v průběhu přechodu ze základní na střední školu. Prostřednictvím série hloubkových rozhovorů realizovaných v letech 2025–2026 výzkum mapuje vývoj žákova vztahu s AI technologií. Narativní analýza odhalila klíčové dimenze tohoto vztahu: posun od běžného použití k akademickým strategiím, vývoj kritického přístupu k výstupům AI, důraz na aktivní kognitivní zapojení a etické povědomí o dopadech technologií.

**Klíčová slova:** *nadaný žák, ChatGPT, narativní výzkum, AI gramotnost, longitudinální studie*

### **Abstract**

This paper presents a longitudinal narrative study focused on capturing the authentic voice of a gifted student and their experiences with ChatGPT during the transition from primary to secondary school. Through a series of in-depth interviews conducted in 2025–2026, the research maps the development of the student's relationship with AI technology. Narrative analysis revealed key dimensions: a shift from everyday to academic use, development of critical approach to AI outputs, emphasis on active cognitive engagement, and ethical awareness of technology's environmental impacts.

**Keywords:** *gifted student, ChatGPT, narrative research, AI literacy, longitudinal study*

## 1 ÚVOD

Rychlý rozvoj umělé inteligence přináší zásadní změny do vzdělávacího prostředí. ChatGPT, jako jeden z nejrozšířenějších LLM nástrojů, se stal součástí učebních strategií žáků základních i středních škol. Přestože existuje rostoucí literatura o využívání AI ve vzdělávání, chybí longitudinální data o tom, jak se mění vnímání a využívání těchto nástrojů u konkrétních studentů v čase. Výzkum se zaměřuje na zachycení autentického hlasu nadaného žáka prostřednictvím longitudinální narativní studie.

## 2 TEORIE

Nadaní žáci, definovaní jako žáci vykazující potenciál dosahovat výrazně vyšší úrovně výkonu a tvořivého řešení problémů než jejich vrstevníci (Alabbasi et al., 2026), vyžadují specifickou pedagogickou podporu a přístup k podmínkám učení a nástrojům, které podporují rozvoj jejich intelektuálních schopností (Nikonova, 2025). V kontextu AI gramotnosti, která je klíčová pro fungování v digitální společnosti (Lee et al., 2021), je důležité porozumět tomu, jak tito žáci interagují s nástroji jako ChatGPT a jaké strategie při práci s nimi používají. Úroveň AI gramotnosti významně ovlivňuje způsob, jakým uživatelé formulují prompty a pracují s výstupy generativních modelů (Knoth et al., 2024), přičemž efektivní a odpovědné využívání AI předpokládá porozumění tomu, jak systém funguje a jaké jsou limity jeho výstupů (Daniel et al., 2026).

## 3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkum byl realizován jako kvalitativní longitudinální narativní studie s využitím hloubkových polostrukturovaných a nestrukturovaných rozhovorů. Respondentem byl nadaný student, který v době prvního rozhovoru (únor 2025) navštěvoval 9. třídu základní školy. V době posledního rozhovoru (konec ledna 2026) již student přešel na střední školu. Výzkum byl realizován v souladu s etickými zásadami práce s nezletilými respondenty. Byl získán písemný informovaný souhlas zákonného zástupce i samotného studenta. Rozhovory byly zaznamenány audio nahrávkou a transkribovány verbatim. Analýza probíhala

prostřednictvím narativní analýzy (Polkinghorne, 1995) se zaměřením na časovou posloupnost, motivace a změny v postojích žáka.

## 4 VÝSLEDKY / OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY

Narativní analýza rozhovorů odhalila vyvíjející se příběh žákova vztahu s ChatGPT charakterizovaný několika dimenzemi. Student popisuje posun od běžného použití k sofistikovanějším akademickým strategiím. Klíčovým momentem bylo setkání s chybou AI, které vedlo k přehodnocení vztahu s technologií a ke kritickému dialogu vyžadujícímu ověřování výstupů. Důraz studenta na vlastní kognitivní aktivitu kontrastuje s obavami o kognitivní outsourcing – žák vnímá AI jako prostředek k hlubšímu zapojení. Student také projevuje povědomí o environmentálních dopadech AI technologií a konstruuje AI jako integrovanou součást svého učebního ekosystému.

### 4.1 Narativní dimenze

Klíčové narativní dimenze zahrnují: posun od běžného k akademickému použití, narativ o omylnosti a důvěře, příběh o aktivním učení, vztah mezi AI a pamětí, etické dilema a longitudinální evoluce vztahu s technologií.

## 5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Longitudinální narativní studie poskytuje jedinečný pohled na to, jak nadaný žák konstruuje svůj vztah s ChatGPT v průběhu přechodu ze základní na střední školu. Analýza ukazuje, že při adekvátní AI gramotnosti mohou AI nástroje sloužit jako efektivní učební pomůcka podporující vlastní kognitivní aktivitu. Pro pedagogickou praxi vyplývá potřeba explicitně rozvíjet AI gramotnost již na základních školách, včetně práce s mylnými představami o fungování AI a diskuse o etických aspektech. Klíčové je podporovat studenty v rozvoji schopnosti formulovat kvalitní prompty a kriticky hodnotit výstupy AI tak, aby byly zachovány podmínky pro skutečné učení vyžadující aktivní kognitivní zapojení (Kirschner & Hendrick, 2020).

## PODĚKOVÁNÍ

Tato studie byla realizována v rámci projektu Učitelé a žáci v měnících se kontextech: sociálních, technologických, kurikulárních a didaktických (MUNI/A/1651/2024).

## 6 LITERATURA

- Alabbasi, A. M. A., Acar, S., Runco, M. A., Martinez, C., Sultan, Z. M., & Ogurlu, U. (2026). A meta-analytic comparison of divergent thinking in gifted and nongifted students. *High Ability Studies*, 37(1), 27–54. <https://doi.org/10.1080/13598139.2025.2607991>
- Daniel, B. K., Podgorodnichenko, N., & Carr, S. (2026). A scoping review of AI for sustainability and sustainable AI in higher education. *Discover Computing*, 29(48). <https://doi.org/10.1007/s10791-025-09861-2>
- Kirschner, P. A., & Hendrick, C. (2020). *How learning happens: Seminal works in educational psychology and what they mean in practice*. Routledge.
- Knoth, N., Tolzin, A., Janson, A., & Leimeister, J. M. (2024). AI literacy and its implications for prompt engineering strategies. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 6, 100225. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100225>
- Lee, I., Ali, S., Zhang, H., DiPaola, D., & Breazeal, C. (2021). Developing middle school students' AI literacy. *Proceedings of the 52nd ACM Technical Symposium on Computer Science Education*, 191–197. <https://doi.org/10.1145/3408877.3432513>
- Nikonova, I. (2025). Pedagogical approaches to discovering and developing exceptional abilities in students. *Journal of Educational and Social Research*, 25(5). <https://doi.org/10.36941/jesr-2025-0165>
- Polkinghorne, D. E. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis. *Qualitative Studies in Education*, 8(1), 5–23. <https://doi.org/10.1080/0951839950080103>